

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
Державний заклад «Луганський національний університет
імені Тараса Шевченка»

ЗАТВЕРДЖЕНО
Наказ ректора
27.03.2026 № 51-ОД

ПРОГРАМА
підвищення кваліфікації педагогічних працівників
«Середня освіта. Музичне мистецтво»

СХВАЛЕНО
Протокол засідання вченої ради
27.03.2026 № 9

Розробник(и):

Сбітнєва Л.М.— професор кафедри музичного мистецтва та хореографії, доктор педагогічних наук, професор.

Продан І. В. – декан факультету мистецтв, кандидат педагогічних наук, доцент, доцент кафедри дизайну і медіавиробництва, гарант ОП "Графічний дизайн" другого рівня вищої освіти

Юнда В.В. – кандидат педагогічних наук, доцент кафедри музичного мистецтва та хореографії, гарант ОП "Середня освіта. Музичне мистецтво" першого рівня вищої освіти.

Термін дії програми: з 01.04.2026 до 31.06.2026 року *(програма оновлена / продовжена)*.

Рецензенти:

1. Дудник Євген Ілліч – директор Полтавської дитячої музичної школи № 1 імені Платона Майбороди.
2. Михайленко Оксана Володимирівна – директор Центру культури та дозвілля Полтавської міської територіальної громади.

©.....

1. ПОЯСНЮВАЛЬНА ЗАПИСКА

Актуальність програми

Актуальність Програми зумовлена формуванням всебічного розвитку особистісних і професійних якостей вчителів музичного мистецтва.

Зміст Програми забезпечує практичну реалізацію принципів розвивального навчання, що полягають у розвитку практичних навичок, пов'язаних з необмеженими пізнавальними ресурсами інструмента, його універсальними виражально-технічними можливостями, які дозволяють відтворювати музику різних видів, жанрів та стилів: оперно-симфонічну, камерно-інструментальну, вокально-хорову тощо.

Актуальність визначається чинниками:

- потребою суспільства у підготовці висококваліфікованих вчителів музичного мистецтва, здатних працювати в умовах цифрової трансформації культури та освіти;
- вимогами сучасних освітніх стандартів та необхідністю оновлення змісту мистецької освіти;
- необхідністю формування та розвитку професійних умінь педагогічних працівників.

Цільова група:

Програма розрахована на вчителів музичного мистецтва.

Цільову аудиторію Програми становлять педагогічні працівники загальноосвітніх навчальних закладів

Обсяг (тривалість):

Програма підвищення кваліфікації педагогічних працівників «Середня освіта. Музичне мистецтво» містить 1 кредит ЄКТС (30 годин).

Особливості реалізації програми:

Реалізація Програми передбачає поєднання теоретичної та практичної підготовки, спрямованої на оновлення професійних знань і розвиток сучасних музичних компетентностей педагогічних працівників.

Особливості реалізації Програми полягають у:

- інтеграції мистецько-естетичних, гуманітарних і технологічних підходів у процесі опанування сучасних практик музичного мистецтва;
- орієнтації на практичну діяльність через виконання творчих завдань і їх презентацію;

У результаті реалізації Програми учасники удосконалюють професійні компетентності у сфері музичного мистецтва, поглиблюють знання у галузі музичної педагогіки та музично-естетичній роботі в сучасних закладах освіти.

Форма (форми) підвищення кваліфікації:

Програма передбачає можливість індивідуальної та групової роботи в очному, дистанційному або змішаному (очно-дистанційному) форматі, що ґрунтується на відкритому професійному діалозі, спільному пошуку рішень актуальних завдань із практичним фаховим досвідом учасників.

Мета підвищення кваліфікації:

Метою Програми є поглиблене дослідження історичних етапів розвитку світової та вітчизняної музичної педагогіки, провідними ідеями, концепціями, системами і технологіями музичного навчання і виховання; вдосконалення змісту, дидактичних принципів, методів, форм і сучасних музично-педагогічних технологій музичного навчання і виховання;

Завдання підвищення кваліфікації:

- усвідомлення специфіки музичних здібностей і особливостей музичного розвитку учнів закладів загальної середньої освіти;
- усвідомлення специфіки сучасного уроку музичного мистецтва, змісту його структурних компонентів та принципів моделювання;
- вивчення особливостей та змісту навчальних програм уроків музичного мистецтва в основній (базовій) школі.

Перелік професійних компетентностей, що вдосконалюватимуться:

ПРН 1. Знати основні категорії музичної педагогіки, принципи, методи, форми і новітні педагогічні технології музичного виховання, розвитку музичних здібностей учнів в освітньому процесі та позаурочній діяльності, особливості і типи сучасного уроку музичного мистецтва.

ПРН 2. Знати зміст державного стандарту загальної середньої освіти в освітній галузі «Мистецтво» та її основного складника «Музичне мистецтво», навчальних програм з навчальних предметів «Мистецтво», «Музичне мистецтво» в закладах загальної середньої освіти.

ПРН 3. Вміти планувати, розробляти сценарії різних типів уроку музичного мистецтва, добирати музично-педагогічний репертуар, творчо проводити уроки у відповідності до мети і завдань та особливостей психофізіологічного та музичного розвитку учнів, організовувати різні види музичної діяльності учнів, застосовувати методи діагностування та критерії оцінювання їх музичних досягнень.

ПРН 4. Використовувати музично-педагогічні технології, в тому числі й інтерактивні, в розвитку музичних здібностей учнів на уроці в різних видах музичної діяльності: сприйманні творів, хоровому співі, музично-теоретичній та музично-пластичній діяльності.

ПРН 5. Вміти планувати, організовувати і проводити різноманітні форми позакласної і гурткової музичної діяльності учнів в закладах загальної середньої освіти та позашкільних мистецьких закладах (хоровий колектив, вокальний ансамбль, фольклорний ансамбль тощо).

ПРН 6. Демонструвати уміння вирішувати музично-педагогічні проблеми, оригінальність і гнучкість творчого мислення у процесі конструювання, інтерпретації та реалізації музично-педагогічних ситуацій.

ПРН 7. Знати закономірності та культурно-історичні етапи розвитку зарубіжної та вітчизняної музичної культури, її основні напрями, стилі, жанри і форми, твори провідних композиторів та їх характерні стилістичні риси.

ПРН 8. Вміти вільно орієнтуватися в музичних процесах і явищах культурно-історичних етапів розвитку зарубіжної та вітчизняної музичної культури, аналізувати, інтерпретувати і оцінювати найбільш яскраві твори музичного мистецтва.

ПРН 9. Вміти визначати, відтворювати елементи музичної мови, аналізувати музичні побудови в єдності їх форми і змісту (як цілісно з метою розкриття музичного образу, так і фрагментарно в контексті музичного синтаксису), читати з аркушу та транспонувати, володіти навичками гармонізації мелодії і басу.

ПРН 10. Демонструвати музично-аналітичні вміння в процесі створення художньо-образної, художньо-педагогічної та виконавської інтерпретації музичного твору.

ПРН 11. Інтегрувати професійні вміння й навички гри на музичних інструментах, співу, хорового диригування, музичного сприймання, інтерпретації музичних творів, артистизм, виконавську надійність (самооцінку, самоконтроль, саморегуляцію) та застосовувати їх в освітньому процесі та позакласній діяльності в закладі загальної середньої освіти.

Очікувані результати підвищення кваліфікації:

№ п/п	ОЧІКУВАНІ РЕЗУЛЬТАТИ НАВЧАННЯ З ДИСЦИПЛІНИ	КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ РЕЗУЛЬТАТІВ НАВЧАННЯ
1	Знати основні категорії музичної педагогіки, принципи, методи, форми і новітні педагогічні технології музичного виховання, розвитку музичних здібностей учнів в освітньому процесі та позаурочній діяльності, особливості і типи сучасного уроку музичного мистецтва.	На мінімальному рівні здобувачі вищої освіти мають орієнтуватись у формах і методах музичного виховання. Здобувачі вищої освіти мають вміти розвивати музичні здібності учнів.
2	Знати зміст державного стандарту загальної середньої освіти в освітній галузі «Мистецтво» та її основного складника «Музичне мистецтво», навчальних програм з навчальних предметів «Мистецтво», «Музичне мистецтво» в закладах загальної середньої освіти.	Вміти користуватися нормативно-правовою базою. Знати зміст державних стандартів, що регламентують роботу середньої освіти.
3	Вміти планувати, розробляти сценарії різних типів уроку музичного мистецтва, добирати музично-педагогічний репертуар, творчо проводити уроки у відповідності до мети і завдань та особливостей психофізіологічного та музичного розвитку учнів, організовувати різні види музичної діяльності учнів, застосовувати методи діагностування та критерії оцінювання їх музичних досягнень.	Уміння розробляти під час освітнього процесу плани уроків музично-педагогічного спрямування, розвивати різні види музичної діяльності. Вміти застосовувати методи діагностування та розробляти критерії оцінювання музичних досягнень учнів.
4	Використовувати музично-педагогічні технології, в тому числі й інтерактивні, в розвитку музичних здібностей учнів на уроці в різних видах музичної діяльності: сприйманні творів, хоровому співі, музично-теоретичній та музично-пластичній діяльності.	Застосовувати в освітньому процесі сучасні музично-педагогічні технології. Розвивати музичні здібності у різних видах музичної діяльності.
5	Вміти планувати, організовувати і проводити різноманітні форми позакласної і гурткової музичної діяльності учнів в закладах загальної середньої освіти та позашкільних мистецьких закладах (хоровий колектив, вокальний ансамбль, фольклорний ансамбль тощо).	Впроваджувати в освітній процес різні форми та методи позашкільної діяльності.
6	Демонструвати уміння вирішувати музично-педагогічні проблеми, оригінальність і гнучкість творчого мислення у процесі конструювання, інтерпретації та реалізації музично-педагогічних ситуацій.	Вміти вирішувати музично-педагогічні проблеми у різних педагогічних ситуаціях.
7	Знати закономірності та культурно-історичні етапи розвитку зарубіжної та вітчизняної музичної культури, її основні напрями, стилі, жанри і форми, твори провідних композиторів та їх характерні стилістичні риси.	Орієнтуватися у культурно-історичних етапах розвитку зарубіжної та вітчизняної музичної культури.
8	Вміти вільно орієнтуватися в музичних процесах і явищах культурно-історичних етапів розвитку зарубіжної та вітчизняної музичної культури, аналізувати, інтерпретувати і оцінювати найбільш яскраві твори музичного мистецтва.	Вміти на мінімальному рівні аналізувати, інтерпретувати і оцінювати найбільш яскраві твори музичного мистецтва.

9	Вміти визначати, відтворювати елементи музичної мови, аналізувати музичні побудови в єдності їх форми і змісту (як цілісно з метою розкриття музичного образу, так і фрагментарно в контексті музичного синтаксису), читати з аркушу та транспонувати, володіти навичками гармонізації мелодії і басу.	Визначати та відтворювати елементи музичної мови, вміти здійснювати музичний, читати з аркушу та транспонувати, володіти навичками гармонізації мелодії і басу на мінімальному рівні.
10	Демонструвати музично-аналітичні вміння в процесі створення художньо-образної, художньо-педагогічної та виконавської інтерпретації музичного твору.	Вміти застосовувати музичний аналіз у художньо-педагогічній та виконавській діяльності.
14	Інтегрувати професійні вміння й навички гри на музичних інструментах, співу, хорового диригування, музичного сприймання, інтерпретації музичних творів, артистизм, виконавську надійність (самооцінку, самоконтроль, саморегуляцію) та застосовувати їх в освітньому процесі та позакласній діяльності в закладі загальної середньої освіти.	Застосовувати навички гри на інструменті та співу у професійній діяльності в закладі загальної середньої освіти.

Система та критерії оцінювання результатів підвищення кваліфікації:

Оцінювання підсумкової роботи (ескізного проєкту) здійснюється за такими критеріями:

- обґрунтування актуальності теми;
- розкриття теми (відповідність змісту роботи поставленій меті та завданням, використання інноваційних методів дослідження проблеми;
- цілісність і завершеність структури підсумкової роботи;
- професійна та практична спрямованість роботи;
- впровадження результатів (теоретична цінність та прикладне значення отриманих результатів, наукова обґрунтованість висновків, рекомендацій і пропозицій, їх відповідність поставленим завданням).

Крім того, при оцінюванні підсумкової роботи ПП враховуються:

- наявність публікацій за темою роботи;
- наявність реальних результатів впровадження розробок за темою роботи;
- нестандартний (креативний) підхід до вирішення завдань дослідження.

Загальне оцінювання роботи здійснюється відповідно до зазначених критеріїв:

Критерії рейтингу Шкала оцінювання: національна та ECTS

Національна шкала	Оцінка за 100-бальною шкалою	Шкала ECTS
відмінно / зараховано	90 – 100	A – відмінно – відмінне виконання роботи з незначною кількістю помилок
добре/ зараховано	83 – 89	B – дуже добре – вище середнього рівня з кількома помилками
добре/ зараховано	75 – 82	C – добре – загалом правильна робота з кількома грубими помилками

задовільно/ зараховано	67 – 74	D – задовільно – посередньо, зі значною кількістю недоліків
задовільно/ зараховано	60 – 66	E – достатньо – виконання задовольняє мінімальні критерії оцінки
незадовільно/ не зараховано	21 – 59	FX – незадовільно з можливістю повторного складання семестрового контролю
незадовільно/ не зараховано	0 – 20	F – незадовільно з обов’язковим повторним курсом

Документ про підвищення кваліфікації:
Сертифікат

Вартість:

....

2. НАВЧАЛЬНО-ТЕМАТИЧНИЙ ПЛАН

Програмою передбачено опанування теоретичних і практичних питань, спрямованих на поглиблення професійних знань педагогічних працівників у сфері музичного мистецтва. Основу змісту Програми становить опанування модулю **«Музичне мистецтво – важливий фактор розвитку духовної культури особистості»**. Навчально-тематичний план поєднує теоретичні заняття, практичні завдання та самостійну роботу слухачів.

Особливістю навчальної діяльності у межах Програми є поєднання теоретичного аналізу проблем музичної педагогіки з обговоренням проблем сучасного музично-естетичного виховання в закладах середньої освіти. Значна увага приділяється розвитку музичних здібностей, музичної культури школярів, здатності розуміти музичні жанри, художні образи музичних творів. обґрунтовувати власні судження.

Самостійна робота передбачає опрацювання теоретичних джерел з теорії музичної педагогіки, історії розвитку української музичної педагогіки, аналіз прикладів різноманітних видів музичної діяльності, ознайомлення з різноманітним вокально-зоровим репертуаром, виконання художньо-педагогічного аналізу музичних творів. Також ознайомлення з сучасними програмами в галузі музичної педагогіки та напрямками підготовки сучасного вчителя музичного мистецтва у ХХІ столітті.

Підсумкові заходи передбачають написання реферату на вибрану тему, проходження підсумкового тесту та представлення результатів навчальної діяльності – вокально-хоровий репертуар для школярів різного віку, художньо-педагогічний аналіз музичного твору для слухання.

Зміст програми складається з 1 модулю та 4 взаємопов’язаних тем, що охоплюють історію розвитку музичного виховання та специфіку музичної педагогіки загальної музичної освіти. На етапі завершення навчання за Програмою слухачі складають підсумковий тест та представлення результатів навчальної діяльності. Максимальна кількість балів, яку можуть отримати учасники – 100 балів. Учасники, які успішно пройшли навчання, склали підсумковий тест отримують сертифікат.

Кількість годин, що відводиться на засвоєння змісту Програми, складає:

загальна кількість годин – 30 год.;

лекції – 6 год.;

практичні – 8 год.;

самостійна робота – 16 год.

Навчально-тематичний план

Назва навчальних тем	Кількість годин				
	Лекції	Практичні заняття	Самостійна робота	Контрольні заходи	Усього
МОДУЛЬ 1. Музичне мистецтво – важливий фактор розвитку духовної культури особистості					
Тема 1. Предмет і завдання курсу «Музична педагогіка та методика загальної музичної освіти». Сутність музичної педагогіки як галузі педагогічних наук, основні категорії та методологічні принципи музичної педагогіки. Зародження та розвиток традицій музичного виховання в Україні.	2		2	Опитування, презентація виконаних робіт	4
Тема 2. Історія становлення змісту програм з музичного мистецтва. Провідні ідеї масового музично-естетичного виховання у XX ст. Системи і технології музичної освіти. Зародження та розвиток традицій музичного виховання в Україні. Розвиток вітчизняного музичного виховання у другій половині XIX – початку XX ст.	2		2		4
Тема 3. Концепції музично-естетичного виховання в Україні кінця XX - початку XXI століття. Основні положення Концепції загальної мистецької освіти. Держстандарт освітньої галузі «Мистецтво» в загальній середній освіті. Концептуальні засади реформування середньої школи (Нова українська школа).	2		2		4

Тема 4. Зміст, основні дидактичні принципи, методи, форми і сучасні музично-педагогічні технології музичного навчання в закладі загальної середньої освіти. Специфіка і структура сучасного уроку музичного мистецтва. Форми і зміст позакласної музичної діяльності учнів в закладах загальної середньої освіти, а також в закладах позашкільної освіти. Сучасні програми з музичного мистецтва.		8	10		18
Усього	6	8	16		30

3. ЗМІСТ ПРОГРАМИ

МОДУЛЬ 1. Музичне мистецтво – важливий фактор розвитку духовної культури особистості.

Тема 1. Предмет і завдання курсу «Музична педагогіка та методика загальної музичної освіти».

Сутність музичної педагогіки як галузі педагогічних наук, основні категорії та методологічні принципи музичної педагогіки. Історичний огляд ідей музично-естетичного виховання. Зародження та розвиток традицій музичного виховання в Україні. Розвиток вітчизняного музичного виховання у другій половині XIX –початку XX ст. Розвиток системи масового музично-естетичного виховання в першій половині XX-го ст.

Тема 2. Історія становлення змісту програм з музичного мистецтва.

Провідні ідеї масового музично-естетичного виховання у XX ст. Системи і технології музичної освіти.

Зміст і особливості музично-естетичного виховання дітей і молоді в Україні у другій половині XX ст. Зміст програм із музичного мистецтва в Україні в другій половині XX ст.

Тема 3. Концепції музично-естетичного виховання в Україні кінця XX - початку XXI століття.

Основні положення Концепції загальної мистецької освіти. Держстандарт освітньої галузі «Мистецтво» в загальній середній освіті. Концептуальні засади реформування середньої школи (Нова українська школа).

Тема 4. Зміст, основні дидактичні принципи, методи, форми і сучасні музично-педагогічні технології музичного навчання в закладі загальної середньої освіти.

Специфіка і структура сучасного уроку музичного мистецтва. Типи уроків музичного мистецтва. Форми і зміст позакласної музичної діяльності учнів в закладах загальної середньої освіти, а також в закладах позашкільної освіти.

3.1. Орієнтовний перелік практичних завдань

1. Аналіз програм з музики.
2. Складання структури уроку музичного мистецтва.
3. Цілісність уроку музичного мистецтва.
4. Принципи і сучасні методи музичного виховання і навчання.
5. Музичні здібності, їх розвиток.
6. Вікові особливості музичного розвитку дітей.
7. Приклади використання елементів музичної ритміки на уроках музичного мистецтва.
8. Художньо-педагогічний аналіз музичних творів.
9. Використання на уроках елементарних музичних інструментів.
10. Види вокально-хорової роботи в загальноосвітній школі.
11. Організація дитячих вокально-хорових колективів в позашкільних закладах. Репертуар дитячого хору.
12. Етапи роботи над піснею.
13. Моделювання уроків музичного мистецтва в молодших класах.
14. Моделювання уроків музичного мистецтва в основній школі.

4. СПИСОК РЕКОМЕНДОВАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

Базові

2. Викладання музики в школі за системою Д. Б. Кабалевського. Методичний лист Укл. Л. О. Хлебнікова. Київ : Радянська школа, 1986. 39 с.
3. Вовк М. Етапність у музично-ритмічному розвитку учнів 1-3 класів. Музика в школі. Вип. 9. С. 59-64.
4. Гадалова І.М. Музика та співи. Методика викладання: Навчальний посібник. Вища школа, 1996. 425 с.
5. Держстандарт початкової і загальної освіти Початкова освіта. №18 (594). травень, 2011. С. 3-57.
6. Єлагіна Л. Методичні розробки уроків музики. Харків : «Юніор», 2002. С.112-131.
7. Іванова Л. Педагогічні ідеї М.Леонтовича Музика в школі. Київ : Музична культура. 1982. №8. С.58-61.
8. Кушка Я. С. Методика музичного виховання дітей. Вінниця : Нова книга. 2007. 216 с.
9. Масол Л.М. Вивчення музики в 1-4 класах: навчально-методичний посібник для вчителів. Л.М.Масол, Ю.О.Очаковська, Л.В.Беземчук, Т.О. Наземнова. Харків : Скорпіон, 2003. 144 с.
12. Масол Л.М. Загальна мистецька освіта: теорія і практика: монографія. Київ : Промінь, 2006. 432 с.
13. Нова українська школа: концептуальні засади реформування середньої школи: [Електронний ресурс] – Режим доступа :

<https://mon.gov.ua/storage/app/media/zagalna%20serednya/nova-ukrainska-shkola-compressed.pdf>

14. Національна доктрина розвитку освіти України у XXI столітті (Проект). Київ, 2001. 16 с.
15. Навчальні програми для загальноосвітніх навчальних закладів: Музичне мистецтво; Інтегрований курс «Мистецтво». 1-4 класи. Київ : Видавничий дім «Освіта», 2013. 32 с.
16. Навчальні програми для загальноосвітніх навчальних закладів: Музичне мистецтво; Інтегрований курс «Мистецтво». 5-9 класи. Київ : Видавничий дім «Освіта», 2013. 320 с.
17. Олексюк О.М. Музична педагогіка: Навчальний посібник. Київ : КНУКіМ, 2006. 188 с.
18. Падалка Г.М. Музична педагогіка: Курс лекцій з актуальних проблем викладання музичних дисциплін в системі педагогічної освіти За ред. В.Г.Бутенка. Херсон : ХДПІ, 1995. 104 с.
21. Рейзенкінд Т.Й. Дидактичні основи професійної підготовки вчителя музики в педуніверситеті. Кривий Ріг : Видавничий дім, 2006. 640 с.
22. Ростовський О.Я. Лекції з історії західноєвропейської музичної педагогіки: Навч. посібник. Ніжин : Вид-во НДПУ, 2003. 193 с.
23. Ростовський О.Я. Методика викладання музики в основній школі. Тернопіль : навчальна книга – Богдан, 2001. 272 с.
24. Ростовський О. Я. Музична педагогіка : Навч. програми, метод. рекомендації та матеріали. Ніжин : НПУ, 2001. 110 с.
26. Рудницька О.П. Педагогіка: загальна і мистецька: Навч. посібник. Київ, 2002. 270 с.
27. Сбітнєва Л.М. Методика музичного виховання: навчально-методичний посібник з дисципліни «Методика музичного виховання для студентів спеціальності «Музичне мистецтво». Луганськ-Старобільськ, 2014, 280 с.
28. Сбітнєва Л.М. Методичні рекомендації для студентів спеціальності «Музичне мистецтво (Художня культура)» заочної форми навчання. Полтава : Вид-во ПУЕТ, 2017. 56 с.
29. Сбітнєва Л.М. Розвиток системи музично-естетичного виховання в Україні: Історико-педагогічний дискурс: монографія. Київ : Педагогічна думка, 2015. 185 с.
30. Черкасов В.Ф. Музично-педагогічна освіта на межі двох тисячоліть (1991–2010 рр.): Навч.посібник. Кіровоград, ТОВ «Імекс–ЛТД», 2011. 380 с.
31. Шульгіна В. Українська музична педагогіка. Київ : ДАКККіМ, 2005. 272 с.

Додаткова література:

1. Ветлугіна Н. Розвиток музичних здібностей дошкільників у процесі музичних ігор. Київ : Музика, 1998. 371 с.
2. Історія української культури : музика Відродження та бароко [Електронний ресурс] – Режим доступу : http://www.biglibrary.com.ua/book/6_Istoriya_ukrainskoi_kylytyri/500_55_Myzika_vidrojdjennya_ta_barok о
3. Історія української культури / Упорядник І. Крип'якевич. Київ : «Либідь», 2002. 656 с.
4. Корній Л. Історія української музики. Частина третя. XIX ст.: Підручник. Київ–Нью-Йорк: Видавництво М. П. Коць, 2001. 480 с.
5. Левчук Л.Т. та ін. Історія світової культури. Київ : Вища школа, 2002. 305 с.
6. Масол Л.М. Виховний потенціал мистецтва – джерело освітніх інновацій. Мистецтво та освіта. 2001. № 1. С. 2-5.

7. Масол Л.М. та ін. Художня культура України : Навчальний посібник. Київ : Вища школа, 2008. 239 с. : с іл. .
8. Михайличенко О.В. Музично-естетичне виховання дітей та молоді в Україні. Суми : вид-во «Козацький вал», 2007. 355 с.
9. Науменко С.І. Психологія музичності та її формування у молодших школярів: навч. посібник. Київ : КДП ім. М.П. Драгоманова, 1993. 158 с.
10. Огієнко І.І. Українська культура. Коротка історія культурного життя українського народу. Київ : «Довіра», 1992. 141 с.
11. Ольховський А. Нарис історії української музики. Київ : «Музична Україна», 2003. 512 с. : нот.
12. Сбітнєва Л.М. Проблема розвитку здібностей до музичної діяльності. Духовність особистості: методологія, теорія і практика. зб. наук. праць. №5 (18) Луганськ, 2006. С.221-226.
13. Сбітнєва Л.М. Проблема розвитку музичного сприймання учнів загальноосвітніх шкіл. Вісник ЛНПУ «Альма-матер». №1 (118), січень 2007. С.151-156.
14. Сбітнєва Л.М. Історико-генетичний аспект розвитку музичної психології як науки. Колективна монографія «Виховання людини культури засобами мистецтва». Тип. Інституту обдарованої дитини НАПН України. Київ, 2021. С. 218-229.
15. Тихомирова Н.Ф., Скляр П. П. Музикальна психологія. Київ ; Освіта, 2001. 385 с.

ІНФОРМАЦІЙНІ РЕСУРСИ

1. Бібліотеки в Інтернеті . [URL:http://www.library.kr.ua/libworld/elib.html](http://www.library.kr.ua/libworld/elib.html)
2. Бібліотека на Meta.ua URL: <http://lib.meta.ua/>
3. Державна науково-педагогічна бібліотека України імені В. О. Сухомлинського. URL: <https://dnppb.gov.ua/ua/>
4. Державна науково-технічна бібліотека України. URL: <https://dntb.gov.ua/ru/about-gntb>
5. Наукова бібліотека Тернопільського національного педагогічного університету імені Володимира Гнатюка. URL: <http://www.library.tnpu.edu.ua/>
6. <http://bdpu.org/library.html>
7. <http://bdpu.org/index.html>
8. http://bdpu.org/primary_education.html
9. <http://notes.tarakanov.net/study.htm>
- <https://www.musicaneo.com/>
- <http://www.musicfancy.net/uk/sheet-music-archive-ua>
- <http://www.nbu.gov.ua>
- <http://www.sheetmusicarchive.net/>